

Istoria unui experiment politic unic în Uniunea Europeană. Construcția statului iliberal și a regimului orbanist în Ungaria: autoritarism, populism, dezagregare democratică și cleptocrație politică*

[The history of a unique political experiment in the European Union. The construction of the illiberal state and the Orbanist regime in Hungary: authoritarianism, populism, democratic disintegration and political kleptocracy]

Alexandru MURARU

Abstract: *This article analyzes the political evolution of Viktor Orbán's regime and the construction of the "illiberal state" in Hungary after 2010. Starting from the ideological turn marked by the 2014 Băile Tușnad speech, the study examines the erosion of liberal-democratic institutions, the concentration of executive power, media capture, and the development of oligarchic networks connected to the state. It also evaluates the geopolitical implications of Orbánism for the European Union, NATO, and the security architecture of Eastern Europe.*

Keywords: *Viktor Orban, illiberal democracy, populist authoritarianism,*

Introducere

Nu avem exemple concludente de lideri politici care să renunțe la termenul de „democrație”, indiferent că vorbim de dictaturi sau state autoritare. În genere, democrația este invocată pentru capacitatea sa de a conferi legitimitate. În schimb, alte mijloace de autodefinire politică pot suferi corecții, pot să dispară, pot fi înlocuite. Luăm exemplul democrației liberale. Nu doar că nu există o regulă generală care să valorizeze direct liberalismul de care are nevoie democrația pentru a înflori într-un stat dezvoltat economic și civilizat. Ba chiar dimpotrivă, se găsesc mereu

lideri politici care sunt deranjați de rigorile liberale ale democrației. Și, ca într-un scenariu al unei piese absurde, un semnal de alarmă care arată că democrația de una singură nu conduce la prosperitate a fost deturnat într-o etichetă de mândrie.

„Perimetrul” istoric este important. Vorbim de anul 2014, cu doi ani înainte de Brexit și de alegerile prezidențiale americane care aveau să îl aducă la putere pe Donald Trump. În martie 2014 Federația Rusă a anexat peninsula Crimeea, un viol teritorial în dauna Ucrainei. În 2013, populiștii din *Movimento 5 Stelle* devin a doua forță politică din Parlamentul italian, iar în 2014 ajung în Parlamentul

European. În Polonia, Partidul Lege și Justiție (PiS), cu deprinderi autoritare și populiste, era în creștere și avea să câștige alegerile din 2015.

Pe scurt, populismul și tendințele autoritare dospeau și se potențau reciproc. Democrația liberală era sub presiune și, încă o dată, *în vremuri întunecate*. „Democrația liberală s-a dovedit și o formă de autoritate publică profund imperfectă și din ce în ce mai puțin legitimă. [...] Trebuie să recunoaștem că democrația liberală și-a pierdut farmecul său utopic și a devenit [...] din multe puncte de vedere un ideal conservator, poate chiar un simulacru de libertate politică. Chiar dacă rămâne o năzuință, în multe părți ale lumii încă neîmplinită, ea sună din ce mai fals, fie ca o arhivă de idei utopice, fie ca o autoritate semnificativă de guvernare”¹. În loc să caute soluții de împrăștiere și revigorare democrației liberale, politicieni diferiți caută succesul prin îmbrățișarea curentelor populiste și autoritariste.

Geneza iliberalismului orbanist

Acesta era contextul internațional în care, pe teritoriul României, la Băile Tușnad, la 26 iulie 2014 avea loc a 25-a ediție a Universității de Vară din localitate. Premierul maghiar, prezent la eveniment, a anunțat intenția de a fonda un „stat iliberal”². El a argumentat că democrația nu trebuie neapărat să fie liberală și a criticat modelul liberal occidental, susținând că Ungaria trebuie să construiască un stat bazat pe valori nați-

onale, creștine și comunitare, nu pe individualismul liberal.

Viktor Orban a răsturnat termenul „iliberal”, pus în circulație de Fareed Zakaria încă din 1997 într-un articol științific³ și dezvoltat ulterior, în 2003, într-un volum care deja a devenit un „clasic” în științele politice⁴. Zakaria arată că democrația trebuie însoțită de liberalismul constituțional pentru a fi funcțională în timp ce democratizarea cu tentă direct populistă, ca dispersie maximă a puterii în societate, ascunde pericole pentru libertățile individuale. Mai pe scurt, democrația liberală este „un sistem politic caracterizat nu doar de alegeri libere și corecte, ci și de statul de drept, separația puterilor și protejarea unor drepturi de bază precum libertatea de exprimare, libertatea de asocier, libertatea religioasă și garantarea proprietății”⁵. În consecință, democrația iliberală păstrează doar schematismul unor alegeri, dar renunță la cumulumul de drepturi și libertăți pe care le pervertește ca fiind fie forme impuse din afară, fie pur și simplu slăbiciuni.

Viktor Orban este primul lider politic al unei țări europene, al unei democrații liberale în construcție, care spune deschis că democrația nu trebuie să fie neapărat liberală⁶. Acest lucru i-a susținut întregul narativ de care s-a ajutat pentru a renunța la valori liberale și la restrângerea drepturilor individuale. Orbán a criticat modelul liberal occidental, susținând că Ungaria trebuie să construiască un stat bazat pe valori naționale, creștine și comunitare, nu pe individualismul

liberal. „Construim un stat nou și acesta este un stat iliberal, un stat non-liberal”⁷.

Acest discurs al premierului maghiar a atras critici internaționale intense și a marcat o diferențiere față de normele Uniunii Europene în materie de drepturi democratice și stat de drept⁸. Reluată în repetate rânduri ulterior, poziția lui Viktor Orbán împotriva democrației liberale era clară, populistă fără echivoc. „Astăzi, liberalismul în Europa nu se concentrează pe libertate, ci pe corectitudine politică. El a devenit o ideologie sclerозată, dogmatică. Liberalii sunt dușmanii libertății. Separția puterilor este o invenție americană pe care Europa a adoptat-o din mediocritate intelectuală”⁹.

Capturarea instituțională a statului maghiar

Ca și contextul istoric internațional, climatul politicii interne maghiare pregătea terenul îmbrățișării „liberalismului”. După patru ani de mandat, Fidesz cu Viktor Orbán la cârmă pusese umărul la demolarea drepturilor și libertăților civile ale maghiarilor¹⁰. „De când a câștigat alegerile cu o majoritate zdrobitoare în 2010, Guvernul Orbán rescrie Constituția, centralizează puterea la nivelul executivului, slăbește sistemul de pârghii și contraponderi, conferă putere unei clase oligarhice, acordă distincții de stat și lasă politicile culturale unor figuri de extremă dreaptă, face din Parlament un mecanism al aprobării mecanice, transformă instituțiile de

mass-media publice în emisari partizani, hărțuiește societatea civilă și reorientează politica externă a Ungariei, proeuropeană și prooccidentală prin tradiție, spre Rusia și spre alte regimuri autoritariste”¹¹.

Regimul iliberal al lui Viktor Orbán este cel mai longeviv astfel de regim din toată istoria UE. Democrația și economia au continuat să se degradeze accelerat, Ungaria fiind depășită de România în ultimii 15 ani la aproape toate capitolele. Evoluția indicatorilor internaționali arată o degradare clar cuantificabilă a democrației în Ungaria după revenirea lui Viktor Orbán la putere în 2010¹².

Indicatori ai degradării democratice

Scorul Freedom House („Freedom in the World”) a scăzut de la aproximativ 69/100 în 2021 la 65/100 în 2024, menținând țara în categoria „Partly Free”¹³. În paralel, indicele „Nations in Transit” (Freedom House) indică o scădere de la aproximativ 5,6/7 în 2010 la 3,57/7 în 2024, ceea ce înseamnă o trecere de la democrație consolidată la „regim hibrid” (43/100)¹⁴. Și indicele Economist (Democracy Index) plasează Ungaria în zona „democrațiilor defectuoase”, cu un scor de aproximativ 6,5/10 și locul 56 mondial¹⁵. Indicele percepției corupției a scăzut la 42/100 (–14 puncte față de 2012)¹⁶, iar libertatea presei s-a deteriorat puternic – Ungaria a coborât de la locul 23 în 2010 la aproximativ 68 în

2025, iar peste 70% din media este controlată direct sau indirect de stat¹⁷.

În ansamblu, instituții europene și internaționale descriu sistemul actual drept „regim hibrid” sau chiar „auto-crație electorală”, în care alegerile există, dar competiția este falsificată. Aceste cifre ilustrează o tendință consistentă de concentrare a puterii executive și de slăbire a mecanismelor democratice în ultimii 15 ani.

Cleptocrația a fost o altă trăsătură a regimului Orban. Investigațiile jurnalistice și analizele economice indică faptul că, deși averea declarată a lui Viktor Orbán este relativ modestă, în jurul său s-a dezvoltat o rețea de apropiați care a beneficiat masiv de contracte publice. Un grup restrâns de circa 10-15 persoane conectate politic a câștigat între 2010 și 2025 contracte estimate la aproximativ 25-28 miliarde de euro, reprezentând până la 14% din totalul achizițiilor publice din Ungaria¹⁸. O parte semnificativă a acestor sume – peste 12 miliarde de euro – provine din fonduri europene, iar analizele sugerează că între 3 și 5,5 miliarde de euro ar reprezenta profituri excesive obținute în condiții necompetitive¹⁹. Cazurile cele mai vizibile sunt cele ale unor apropiați precum Lőrinc Mészáros²⁰, devenit miliardar cu o avere de peste 3 miliarde de dolari, și ginerele lui Orbán, István Tiborcz, cu o avere oficială de circa 500 milioane de euro, dar estimată de unele surse la valori de până la trei ori mai mari.

Creșterea rapidă a acestor averi, corelată cu accesul privilegiat la contracte publice și proiecte finanțate de

stat sau UE, alimentează suspiciunile privind existența unui sistem de acumulare indirectă de avere în jurul liderului ungar. Istoria ne învață că regimurile care se bazează pe frică, pe propagandă de stat și pe alianțe contra naturii cu puteri revizioniste sfârșesc prin a se prăbuși sub greutatea propriilor minciuni. Este o ironie amară a istoriei că națiunea maghiară, care în 1956 a sângerat sub șenilele tancurilor sovietice luptând pentru libertate, a ajuns să fie condusă 16 ani de un lider care prefera să facă anticameră la Kremlin.

Ungaria, factor disruptiv în Uniunea Europeană și NATO

Precum în cazul tuturor regimurilor hibride sau autoritariste, politica internă determină asocieri specifice și în politica externă. Democrațiile libere nu mai sunt frecventabile și interesele se orientează către state cu aceleași deprinderi politice²¹. Viktor Orban s-a plasat tot mai frecvent și tot mai decis împotriva „colegilor” din Uniunea Europeană și de partea lui Vladimir Putin, liderul rus având pe agendă atacuri constante la adresa țărilor din Europa de Vest.

Dezvăluirile din această primăvară privind împărțirea unor discuții ultrasensibile din cadrul Consiliului European către Kremlin de către regimul de la Budapesta nu reprezintă doar o breșă de securitate. Ceea ce vedem este o declarație geopolitică așternută pe o axă a trădării: Axa Budapesta-Moscova²². Nu mai poate fi vorba aici despre dispute doctrina-

re, despre cote de migranți sau despre viziuni divergente asupra viitorului Europei. Vorbim despre un sabotaj asumat al întregii arhitecturi de securitate euroatlantice.

Când Antonio Costa, președintele Consiliului European, vorbește public despre „șantajul” practicat de Viktor Orbán²³, când cancelarul german Friedrich Merz declară tranșant că liderul maghiar a violat principiile loialității, lovind în credibilitatea UE²⁴, iar Donald Tusk acuză un comportament rușinos²⁵, devine evident că era depășită și faza diplomației de salon. Am fost martorii unui moment de coliziune tectonică între democrația liberală caracteristică Uniunii Europene și cleptocrația autoritară a regimului Viktor Orban.

Mecanismul de condiționalitate privind statul de drept, care a tăiat miliarde de euro din fondurile destinate Ungariei²⁶, s-a dovedit o armă financiară utilă, dar insuficientă pentru a produce o recalibrare geopolitică²⁷. S-a dovedit că Viktor Orbán era dispus să sacrifice prosperitatea propriilor cetățeni pentru a-și onora angajamentele luate la Moscova și Beijing. În lipsa unor mecanisme juridice imbatabile, am asistat la o izolare politică informală: liderii europeni au început să creeze „grupuri de încredere” (E3, G5 etc.), formate restrânse de discuție, pentru a proteja secretele Europei de ochii și urechile regimului Orbán.

Veto-ul european ca instrument al războiului hibrid

Este important să înțelegem motivul pentru care alegerile parlamentare din Ungaria, programate pentru 12 aprilie 2026, nu au fost o simplă chestiune de politică internă maghiară. Plecarea lui Viktor Orbán de la putere devenise o necesitate existențială pentru securitatea continentului și o prioritate strategică absolută pentru România. Să analizăm situația prin prisma întrebării clasice: *Cui prodest?* (Cui folosește?). Menținerea regimului Fidesz la putere ar fi servit exclusiv intereselor Federației Ruse. Timp de peste doi ani, Orbán a acționat ca un „cal troian”, întârziind sancțiunile împotriva Rusiei, blocând pachetele de asistență financiară și militară pentru Ucraina²⁸ și șantajând Suedia în procesul de aderare la NATO²⁹. Prin aceste acțiuni, Ungaria sub Orbán a transformat dreptul de veto european într-o armă a războiului hibrid rusesc.

Implicații pentru România și Flancul Estic

Pentru România, implicațiile „orbanismului” sunt directe, profunde și periculoase. Țara noastră se află în prima linie a Flancului Estic, investind masiv în apărare, consolidând prezența trupelor aliate la Marea Neagră și fiind un pilon indispensabil pentru efortul de supraviețuire al Ucrainei și pentru parcursul pro-european al Republicii Moldova. Nu putem avea o arhitectură de securitate robustă în Est, dacă la granița noastră vestică funcționează un „stat proxy” al influenței rusești. O Ungarie menținută în zodia „iliberalismului orbanist” este o vulnerabilitate

permanentă pentru București. Veto-urile maghiare afectează securitatea energetică a regiunii, fragilizează coeziunea NATO în cel mai critic moment de la Criza Rachetelor din Cuba și oferă o platformă de legitimare pentru forțe din interiorul României care subminează apartenența noastră la spațiul euro-atlantic.

Nu este un secret că formațiuni autohtone privesc spre Budapesta cu admirație³⁰, încercând să copieze modelul unui „suveranism” de fațadă, care în realitate maschează o agendă profund anti națională și pro estică. Alegerea din 12 aprilie din Ungaria a fost, așadar, și o luptă pentru igiena morală și democratică a întregii regiuni. Aceste alegeri din Ungaria au arătat o trezire a conștiinței civice. Péter Magyar și partidul Tisza au captat frustrarea unei societăți obosite de inflație, de corupție endemică și de izolarea internațională a țării. Această victorie a opoziției este echivalentul căderii a unui „mini-Zid al Berlinului” în Europa Centrală. Ungaria a revenit în matca democrațiilor occidentale, a repornit motorul solidarității europene în susținerea Ucrainei, fără frâna de mână trasă constant de la Budapesta.

Să nu ne amăgim, însă. O victorie a opoziției la urne nu înseamnă o resetare automată. Viktor Orbán a petrecut 16 ani construind o „democrație iliberală” – un eufemism pentru un stat acaparat. A rescris legea electorală, a subordonat justiția, a acaparat presa independentă și a creat o rețea oligarhică menită să susțină financiar sistemul chiar și din opozi-

ție. Dislocarea acestui „*deep state*” maghiar va necesita timp, efort și un sprijin masiv din partea cancelariilor europene.

Eșecul modelului iliberal

Imaginile cu Viktor Orbán, cel mai longeviv premier al unei țări Uniunii Europene și care nu se dădea dus, recunoscându-și înfrângerea³¹ zdrobitoare în fața lui Péter Magyar și a unei participări civice record³², nu reprezintă doar epilogul unei cariere politice. Ceea ce am văzut în noaptea de 12 aprilie 2026 nu a fost o simplă rotație democratică a cadrelor. A fost prăbușirea unei paradigme geopolitice și eșecul răsunător al celui mai periculos experiment politic din Europa post-Război Rece. Așa cum am văzut, timp de 16 ani, regimul Fidesz a transformat inima Europei Centrale într-un laborator al „democrației iliberale”, un concept pe care Orbán l-a teoretizat cu cinism și l-a aplicat cu o precizie chirurgicală, demontând statul de drept piesă cu piesă.

Însă lecția monumentală a acestor alegeri este una pe cât de simplă, pe atât de profundă: populismul autocrat are o dată de expirare. Acest dezno-dământ nu ar trebui să ne surprindă, deși mulți se resemnaseră cu ideea invincibilității regimului de la Budapesta.

Încă din anul 2020, am afirmat și am argumentat public o realitate incomodă, pe care diplomația europeană ezita adesea să o rostească cu voce tare: Viktor Orbán devenise calul troian al Federației Ruse în interiorul Uniunii Europene și al NATO. Avertismentul de atunci nu era o simplă figură de stil, ci o descriere exactă a

unui model de realpolitik tranzacțional, prin care Budapesta oferea Moscovei un drept de veto de facto la masa deciziilor euro-atlantice, în schimbul unor iluzorii avantaje energetice și a unei susțineri ideologice.

Mai mult, deriva sa nu a fost doar geopolitică, ci și profund morală. Când, în vara anului 2022, la Băile Tușnad, premierul maghiar a articulat acel discurs sumbru în care respingea „amestecul raselor” – un ecou terifiant al eugeniei și al doctrinelor rasiiale care au pavat drumul spre Holocaust în perioada interbelică –, am luat decizia de a acționa.

Plângerea pe care am depus-o la Consiliul Național pentru Combateră Discriminării și, ulterior, procesul deschis la Curtea de Apel Iași au fost mai mult decât un gest politic, au fost un imperativ moral. Am urmărit protejarea democrației românești și europene de un discurs care normaliză ura. Să taci în fața resurecției vocabularului anilor '30 înseamnă să devii complice la consecințele lui. Istoria ne-a învățat cu prețul a milioane de vieți că monștrii rațiunii se nasc exact atunci când oamenii buni aleg să privească în altă parte.

Lecțiile cazului ungar

Dar de ce a căzut Viktor Orbán acum? Explicația structurală dezvăluie ironia supremă a destinului său politic: autocratul autodeclarat „suveranist” a fost învins tocmai pentru că și-a trădat propriul popor în favoarea unui globalism al extremelor³³.

Politologul Ivan Krastev punctează un adevăr esențial: Orbán a pierdut ca un „globalist”³⁴. A mizat totul pe

validarea externă. A adus la Budapesta arhitectii mișcării MAGA din Statele Unite, a așteptat salvagardarea de la Donald Trump și a menținut deschise canalele cu Vladimir Putin, ignorând gangrena internă. În timp ce premierul ungar se visa liderul unei noi Internaționale a extremei drepte, cetățeanul maghiar de rând se confrunta cu o economie stagnantă, o inflație corozivă, servicii publice prăbușite și un izolarement internațional sufocant, care a dus, așa cum am văzut, la înghețarea a zeci de miliarde de euro din fondurile europene.

Populismul ajunge la capătul drumului atunci când epuizează inamicii imaginari – Soros, Bruxelles, ONG-urile, minoritățile, Ucraina –, dar eșuează lamentabil în a livra prosperitate reală.

Implicațiile acestui seism politic se propagă cu viteză dincolo de granițele Ungariei, reconfigurând arhitectura de securitate a Flancului Estic și dinamica puterii la nivel global.

Consecințele căderii lui Viktor Orbán

În primul rând, Moscova pierde astăzi cea mai prețioasă resursă strategică pe care o avea în inima lumii libere. Pierderea lui Orbán este, fără îndoială, cea mai severă înfrângere geopolitică a lui Vladimir Putin în Europa de la începutul invaziei în Ucraina. Sistemul rusesc de influență – bazat pe șantaj energetic, dezinformare și coruperea elitelor politice – a fost decuplat de la panoul de comandă al deciziilor europene. Pentru Kiev, aceasta înseamnă sfârșitul veto-urilor

cinice care au blocat luni de zile pachete vitale de asistență financiară și militară de zeci de miliarde de euro.

Această victorie nu trebuie însă citită doar în cheie militară sau energetică. Retragera influenței directe a Budapestei lasă în urmă un spațiu politic vacant, care poate fi rapid colonizat prin alte mecanisme. Pericolul unui pro-rusism mascat, adaptat discursului european – mai subtil, mai greu de identificat și tocmai de aceea mai periculos – nu a dispărut odată cu înfrângerea lui Orbán, ba dimpotrivă. Acolo unde influența directă se retrage, se instalează retoricile suveraniste și pseudo europene, care subminează coerența strategică a Uniunii din interior, fără a oferi ținte clare adversarilor lor. Iar această dinamică este deja vizibilă în ecuația politică a mai multor capitale estice, inclusiv București.

În al doilea rând, Uniunea Europeană iese din acest scrutin cu o reziliență consolidată și o coeziune regăsită. Mitul autocratului intangibil a fost spulberat. Modelul orbánist, care servea drept manual de operare pentru toate formațiunile extremiste și eurosceptice de pe continent, a demonstrat că duce invariabil la faliment național. Victoria zdrobitoare a partidului Tisza demonstrează că democrațiile au un mecanism intern de autocorecție. Chiar și într-un sistem hibrid, cu o presă aservită și o justiție capturată, votul popular masiv poate demonta rețelele oligarhice.

Nu în ultimul rând, asistăm la o coliziune a două paradigme de civilizație, iar rezultatul de la Budapesta

transmite un mesaj puternic și în privința curentului MAGA în politica europeană. Eșecul lui Orbán demonstrează limitele exportului de „liberalism”. Încercările de a clona un model autoritar est-european și de a-l vinde ca panaceu conservator pentru democrațiile occidentale au suferit o lovitură fatală. Mai mult, curentul MAGA pare să intre acum într-o fază de recul sistemic în Europa. Semnalul transmis este clar și adresat deopotrivă actorilor politici mari și mici: cei care continuă să confunde politica oficială a administrației americane cu promovarea unei agende partizane, de tip *pro domo*, riscă să fie progresiv izolați în cadrul Uniunii Europene. Solidaritatea europeană, deja fragilizată de crize succesive, nu mai tolerează ambiguități strategice sau loialități duble.

Un alt plan al acestor implicații vizează direct UDMR, care a suferit nu doar o înfrângere majoră odată cu căderea Fidesz, ci și o expunere dureroasă a propriilor vulnerabilități strategice. Obediența față de Viktor Orbán s-a transformat, în timp, dintr-o opțiune tactică în o problemă structurală, afectând profund credibilitatea Uniunii ca actor autonom în politica românească. Leadershipul UDMR se află acum în fața unei decizii existențiale: să iasă din logica de partid captiv, dependent simultan de Budapesta și de jocurile de putere de la București, sau să continue pe drumul unui satelit care și-a pierdut centrul de gravitație.

Cu toată căderea artizanului „liberalismului”, triumfalismul ar fi o greșeală. Tranziția Ungariei înapoi

către o democrație liberală deplină și funcțională va fi un proces dureros și complex. Noul guvern condus de Péter Magyar moștenește un stat profund capturat. Așa cum ne învață istoria tranzițiilor post-comuniste, de la „Doctrina Truman” și până la integrarea europeană a fostului bloc estic, instituțiile nu se curăță peste noapte de rețelele clientelare.

România între stabilitate democratică și risc de fragmentare

Pentru România, acest moment reprezintă o oportunitate. Până pe 12 aprilie 2026, eram un pilon de stabilitate democratică prins într-o menghină geografică dificilă: la est, un război de agresiune brutal; la vest, un vecin cu reflexe revizioniste și simpatii pro-ruse. Odată cu revenirea Ungariei în matca valorilor europene, Flancul Estic al NATO își poate desăvârși unitatea.

Dar oportunitatea poate fi irosită. România riscă să devină „noua problemă a Estului” dacă instabilitatea politică devine normă, iar combinațiile conjuncturale cu formațiuni extremiste sau antireformiste înlocuiesc o politică responsabilă, bazată pe reforme asumate și angajamente clare față de parteneri.

În lipsa unei direcții ferme pro-europene, credibilitatea externă a Bucureștiului poate suferi rapid, iar capacitatea sa de a juca un rol stabilizator în regiune va fi erodată. Această

evoluție ar re poziționa România dintr-un actor de încredere într-un factor de incertitudine – exact în momentul în care continentul are nevoie de ancore, nu de noi epicentri ai fragmentării.

Solidaritatea regională are un preț: claritate, coerență și loialitate față de proiectul european, nu față de calculele electorale de proximitate. Este momentul ca România să își asume cu și mai mult curaj rolul de lider regional în promovarea democrației și a securității euro-atlantice. Reculul influenței lui Viktor Orbán în ecuația politică românească nu aduce automat stabilitate, ci deschide un interval de volatilitate în care direcția aleasă de actorii interni va fi decisivă. România se află într-un veritabil punct de inflexiune: între consolidarea profilului său european și riscul de a deveni un nou epicentru al fragmentării politice în Est.

Demantelarea iliberalismului la granițele noastre trebuie să ne reamintească, însă, că libertatea nu este o garanție perpetuă, ci o luptă zilnică. Trebuie să rămânem vigilenți în fața propriilor demoni populiști, care încearcă să ne vândă iluzia suveranismului izolaționist. Alegătorii maghiari au dovedit lumii că istoria nu s-a sfârșit și că fatalismul democratic este o eroare. Răspunsul la crizele modernității nu este replierea în dictatură, naționalism exacerbat sau trădarea aliaților, ci mai multă Europă, mai multă libertate și o fidelitate inalterabilă față de statul de drept.

Note

- Această cercetare este o aprofundare reflexivă a unor idei deja expuse în ar-

- ticole de opinie publicate anterior în secțiunea dedicată de pe site-ul *digi24.ro* după cum urmează:
- „Predica rasistă de la Tușnad. Viktor Orban trebuie izolat”, publicat pe 4 august 2022 <https://www.digi24.ro/opinii/predica-rasista-de-la-tusnad-viktor-orban-trebuie-izolat-2036089>
 - „Calul Troian al lui Putin la porțile Europei: de ce înfrângerea lui Viktor Orban ar elibera Ungaria și ar reîntregi Flancul Estic”, publicat pe 31 martie 2026, <https://www.digi24.ro/opinii/agora-digi/calul-troian-al-lui-putin-la-portile-europei-de-ce-infrangerea-lui-viktor-orban-ar-elibera-ungaria-si-ar-reintregi-flancul-estic-3703835>
 - „De ce înfrângerea lui Viktor Orbán este cea mai mare victorie a Europei împotriva influenței ruse. Consecințe la București”, publicat pe 15 aprilie 2026 <https://www.digi24.ro/opinii/agora-digi/de-ce-infrangerea-lui-viktor-orban-este-cea-mai-mare-victorie-a-europei-impotriva-influentei-ruse-consecintele-la-bucuresti-3728725>
- ¹ Jeffrey C. Isaac, *Democrația în vremuri întunecate*, (traducere de Cristina Irimia), Editura Polirom, Iași, 2000, p. 20.
 - ² „Illiberalismul asumat de Viktor Orban”, în *voxeurop.eu/ro*, 31 iulie 2014, disponibil pe <https://voxeurop.eu/ro/iliberalismul-asumat-de-viktor-orban/> (consultat la 7 mai 2026).
 - ³ Fareed Zakaria, „The Rise of Illiberal Democracy”, *Foreign Affairs*, Vol. 76, No. 6 (Nov. - Dec., 1997), pp. 22-43, <https://www.almendron.com/tribuna/wp-content/uploads/2015/05/the-rise-of-illiberal-democracy.pdf#:~:text=The%20Rise%20of%20Illiberal%20Democracy,by%3A%20Council%20on%20Foreign%20Relations>, (accesat 7.05.2026).
 - ⁴ Fareed Zakaria, *Viitorul libertății: democrația iliberală în Statele Unite ale Americii și în lume*, (traducere de Doris Mironescu), Editura Polirom, Iași, 2021.
 - ⁵ Fareed Zakaria, „The Rise of Illiberal Democracy”, *loc.cit.*, p.22.
 - ⁶ Attila Juhasz, „Announcing the <Illiberal State>”, în *Heinrich Boll Stiftung*, 21 august 2014, disponibil pe <https://www.boell.de/en/2014/08/21/announcing-illiberal-state> (accesat 7.05.2026).
 - ⁷ Vezi întregul discurs al lui Viktor Orban din 26 iulie 2014 de la Băile Tușnad pe *youtube.com*, disponibil pe <https://www.youtube.com/watch?v=mHxg3Aoir6w> (accesat 7.05.2026).
 - ⁸ “What is going on in Illiberal democracy Hungary?”, în *Amnesty International*, 31 mai 2018, disponibil pe <https://www.amnesty.nl/actueel/what-is-going-on-in-illiberal-democracy-hungary> (consultat la 7 mai 2026).
 - ⁹ Giuliano da Empoli, *Inginerii haosului*, (traducere de Iuliana Urian), Editura ALL, București, 2019, p. 122.
 - ¹⁰ Stefano Bottoni, „Geniul” Panoniei: proiectul Orban și amenințarea iliberală, (traducere de Andrei Dosa), Editura Humanitas, București, 2024.
 - ¹¹ James Kirchick, *Sfârșitul Europei: dictatori, demagogi și noul ev întunecat*, (traducere de Anacona Mîndrilă-Sonetto), Editura Polirom, Iași, 2018, p. 77. Vezi întregul capitol 2 intitulat „Ungaria: democrație fără democrații”, pp. 59-94.
 - ¹² Anne Applebaum, *Amurgul democrației: seducătoarea atracție a autoritarismului*, (traducere de Cora Radulian), Editura Litera, București, 2021, p. 81.
 - ¹³ Raportul *Freedom in the World* poate fi consultat la <https://freedomhouse.org/report/freedom-world>.

- ¹⁴ Raportul *Nations in Transit* poate fi consultat la <https://freedomhouse.org/report/nations-transit>
- ¹⁵ Raportul *Democracy Index 2024* poate fi consultat la <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2024>
- ¹⁶ Detalii aici: <https://www.transparency.org/en/cpi/2025>.
- ¹⁷ Detalii aici: <https://rsf.org/en/index>.
- ¹⁸ István János Tóth, *EU Taxpayers' Contribution to Building the Orbán Kleptocracy*, Corruption Research Center Budapest, 2025, https://www.crcb.eu/wp-content/uploads/2026/03/2025_research_notes_02_010725_04.pdf, (accesat 8.05.2026).
- ¹⁹ Gabriela Greilinger, "EU-Funding - A Key Area of Corruption in Hungary", quovademus.org, 30 april 2026, disponibil pe <https://quo-vademus.org/eu-funding-a-key-area-of-corruption-in-hungary/>, (consultat la 8 mai 2026).
- ²⁰ Andras Petho, „Lőrinc Mészáros, the wealthy friend of Viktor Orbán is behind a construction project of Orbán's father”, in [direkt36.hu](https://www.direkt36.hu), 2 October 2025, <https://www.direkt36.hu/en/itt-egy-eros-bizonyitek-arra-hogy-meszáros-lorinc-all-orban-apjanak-milliard-os-epitkezese-mogott/>, (accesat 8.05.2026).
- ²¹ Anne Applebaum, *Axa Autocraților: corupție, control, propagandă: cum se sprijină reciproc dictatorii pentru a-și păstra puterea*, (traducere de Silvia Palade), Editura Litera, București, 2025.
- ²² Georgiana Dulgheru, „Orban i-a propus lui Putin să fi <soarecele> care ajută <leul> rus. Stenogramele discuției telefonice”, în observatornews.ro, 7 aprilie 2026, <https://observatornews.ro/extern/orban-ia-propus-lui-putin-sa-fi-soarecele-care-ajuta-leul-rus-stenogram-discutiei-telefonice-651102.html>, (accesat 9.05.2026).
- ²³ Alexandra Lupașcu, „António Costa îl atacă pe Viktor Orbán după ce Ungaria blochează împrumutul de 90 de miliarde € pentru Ucraina”, în newsweek.ro, 24 februarie 2026, <https://newsweek.ro/international/antonio-costa-il-ataca-pe-viktor-orban-dupa-ce-ungaria-blocheaza-imprumutul-de-90-de-miliarde-eu-r-pentru-ucraina>, (accesat 9.05.2026).
- ²⁴ „Viktor Orban, luat la țintă de Friedrich Merz pentru vizita la Moscova: <Merge acolo fără un mandat european>”, în [digi24.ro](https://www.digi24.ro), 28 noiembrie 2025, <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue/viktor-orban-luat-l-accesat-9.05.2026a-tinta-de-friedrich-merz-pentru-vizita-la-moscova-merge-acolo-fara-un-mandat-european-3524283>, (consultat la 9 mai 2026).
- ²⁵ Adrian Zia, „Donald Tusk, atac fără precedent la adresa lui Viktor Orban după scandalul înregistrărilor: <Guvernul maghiar a părăsit de mult Uniunea Europeană>”, în ziare.com, 31 martie 2026, https://ziare.com/scandal-spionaj-ue/donald-tusk-atac-fara-precedent-adresa-viktor-orban-20037-33?uord=MT%3D-VWjliX28Ym5-hJz_tHRNDHJNxnTu9Lb8LNUOZKGfgg8BzMCSrID2HQiRqRdCOvSi0QHogQAHPThrHgYGmWnCrKD4yJEJAUuFxxwJvMrY/MXTgIrixhXhuYSOvJDD/URAPIJNd, (accesat 9.05.2026).
- ²⁶ „UE blochează fondurile de coeziune pentru Ungaria în valoare de 22 de miliarde de euro”, în [digi24.ro](https://www.digi24.ro), 23 decembrie 2022, <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue-blocheaza-fondurile-de-coeziune-pentru-ungaria-in-valoare-de-22-de-miliarde-de-euro-21938-27>, (accesat 9.05.2026).
- ²⁷ Andreea Pora, „Iliberalismul și putinismul lui Viktor Orban determină PE să taie banii pe care Ungaria îi primește din

- fondul comunitar”, în *romania.europa-libera.org*, 16 septembrie 2022, <https://romania.europalibera.org/a/iliberalismul-%C8%99i-putinismul-lui-viktor-orban-determin%C4%83-pe-s%C4%83-taie-banii-pe-care-ungaria-%C3%AEi-prime%C8%99te-din-fondul-comunitar/32036954.html>, (accesat 9.05.2026).
- ²⁸ Dan Stancu, „Ungaria blochează al 20-lea pachet de sancțiuni europene contra Rusiei și împrumutul de 90 mld. euro pentru Ucraina”, în *cursdeguvernare.ro*, 23 februarie 2026, <https://cursdeguvernare.ro/ungaria-blocheaza-al-20-lea-pachet-de-sancțiuni-europene-contra-rusiei-si-împrumutul-de-90-mld-euro-pentru-ucraina.html>, (accesat 9.05.2026).
- ²⁹ Alexandru Toader, „Viktor Orban explică de ce Ungaria se opune aderării Suediei la NATO: <Nu vrem să importăm conflicte în Alianță>”, în *stirileprotv.ro*, 23 mai 2023, disponibil pe <https://stirileprotv.ro/stiri/international/viktor-orban-explica-de-ce-ungaria-se-opune-aderarii-suediei-la-nato-z-nu-vrem-sa-importam-conflicte-in-alianta.html>, (accesat 9.05.2026).
- ³⁰ „George Simion se compară cu liderul autocrat al Ungariei: Sunt Viktor Orban al României/ Fidesz este un model pentru noi”, în *g4media.ro*, 14 iulie 2021, <https://www.g4media.ro/george-simion-se-compara-cu-liderul-autocrat-al-ungariei-sunt-viktor-orban-al-romaniei-fidesz-este-un-model-pentru-noi.html>, (accesat 9.05.2026).
- ³¹ Adrian Ilie, „Viktor Orban își acceptă public înfrângerea: <E dureros pentru noi / Ne vom servi națiunea din opoziție>”, în *hotnews.ro*, 12 aprilie 2026, <https://hotnews.ro/viktor-orban-isi-accepta-public-infrangerea-este-dureros-pentru-noi-2217560>, (accesat 9.05.2026).
- ³² „Record de prezență la vot în Ungaria. Au votat 77,80% dintre alegători până la închiderea secțiilor”, în *tvrinfo.ro*, 12 aprilie 2026, <https://tvrinfo.ro/record-de-prezenta-la-vot-in-ungaria-au-votat-7780-dintre-alegatori/>, (accesat 9.05.2026).
- ³³ Radu Carp, „Apariția, menținerea și decăderea regimului Orban”, în *contributors.ro*, 15 aprilie 2026, <https://www.contributors.ro/aparitia-mentinerea-si-decaderea-regimului-orban/> (accesat 9.05.2026).
- ³⁴ Vezi în Christian Edwards, „In Hungary, Orbán's loss shows how populism can run out of road”, in *edition.cnn.com*, 13 aprilie 2026, <https://edition.cnn.com/2026/04/12/europe/hungary-election-orban-loss-latam-intl>, (accesat 9.05.2026).

Bibliografie

Lucrări cu caracter general și special

- APPLEBAUM, Anne, *Amurgul democrației: seducătoarea atracție a autoritarismului*, (traducere de Cora Radulian), Editura Litera, București, 2021.
- IDEM, *Axa Autocraților: corupție, control, propagandă: cum se sprijină reciproc dictatorii pentru a-și păstra*

- puterea*, (traducere de Silvia Palade), Editura Litera, București, 2025.
- BOTTONI, Stefano, „Geniul” *Panoniei: proiectul Orban și amenințarea iliberală*, (traducere de Andrei Dosa), Editura Humanitas, București, 2024.
- EMPOLI, Giuliano da, *Inginerii haosului*, (traducere de Iuliana Urian), Editura ALL, București, 2019.

ISAAC, Jeffrey C., *Democrația în vremuri întunecate*, (traducere de Cristina Irimia), Iași, Editura Polirom, 2000.

KIRCHICK, James, *Sfârșitul Europei: dictatori, demagogi și noul ev întunecat*, (traducere de Anacona Mîndrilă-Sonetto), Editura Polirom, Iași, 2018.

ZAKARIA, Fareed, *Viitorul libertății: democrația iliberală în Statele Unite ale Americii și în lume*, (traducere de Doris Mironescu), Editura Polirom, Iași, 2021.

Articole și studii

ZAKARIA, Fareed, "The Rise of Illiberal Democracy", *Foreign Affairs*, Vol. 76, No. 6 (Nov. - Dec., 1997), pp. 22- 43.

Resurse online

<https://rsf.org/en/index>.

<https://www.transparency.org/en/cpi/2025>

CARP, Radu, „Apariția, menținerea și decăderea regimului Orban”, în *contributors.ro*, 15 aprilie 2026.

Discursul lui Viktor Orban din 26 iulie 2014 de la Băile Tușnad pe *youtube.com*.

DULGHERU, Georgiana, „Orban i-a propus lui Putin să fi <șoarecele> care ajută <leul> rus. Stenogramele discuției telefonice”, în *observatornews.ro*, 7 aprilie 2026.

EDWARDS, Christian, „In Hungary, Orbán's loss shows how populism can run out of road”, in *edition.cnn.com*, 13 aprilie 2026.

„George Simion se compară cu liderul autocrat al Ungariei: Sunt Viktor Orban al României/ Fidesz este un model pentru noi”, în *g4media.ro*, 14 iulie 2021.

GREILINGER, Gabriela, „EU-Funding - A Key Area of Corruption in Hungary”, in *quovademus.org*, 30 april 2026.

„Iliberalismul asumat de Viktor Orban”, în *voxeurop.eu/ro*, 31 iulie 2014.

ILIE, Adrian, „Viktor Orban își acceptă public înfrângerea: <E dureros pentru noi/Ne vom servi națiunea din opoziție>”, în *hotnews.ro*, 12 aprilie 2026.

JUHASZ, Attila, “Announcing the <Illiberal State>”, in *Heinrich Boll Stiftung*, 21 august 2014.

LUPAȘCU, Alexandra, „António Costa îl atacă pe Viktor Orbán după ce Ungaria blochează împrumutul de 90 de miliarde € pentru Ucraina”, în *newsweek.ro*, 24 februarie 2026.

PETHO, Andras, „Lőrinc Mészáros, the wealthy friend of Viktor Orbán is behind a construction project of Orbán's father”, in *direkt36.hu*, 2 October 2025.

PORA, Andreea, „Iliberalismul și putinismul lui Viktor Orban determină PE să taie banii pe care Ungaria îi primește din fondul comunitar”, în *romania.europalibera.org*, 16 septembrie 2022.

Raportul *Freedom in the World* - <https://freedomhouse.org/report/freedom-world>

Raportul *Nations in Transit* - <https://freedomhouse.org/report/nations-transit>

„Record de prezență la vot în Ungaria. Au votat 77,80% dintre alegători până la închiderea secțiilor”, în *tvrinfo.ro*, 12 aprilie 2026

STANCU, Dan, „Ungaria blochează al 20-lea pachet de sancțiuni europene contra Rusiei și împrumutul de 90 mld. euro pentru Ucraina”, în *cursdeguvernare.ro*, 23 februarie 2026.

TOADER, Alexandru, „Viktor Orban explică de ce Ungaria se opune aderării Suediei la NATO: <Nu vrem să importăm conflicte în Alianță>”, în *stirileprotv.ro*, 23 mai 2023.

TÓTH, István János, *EU Taxpayers' Contribution to Building the Orbán*

Kleptocracy, Corruption Research Center Budapest, 2025.

„UE blochează fondurile de coeziune pentru Ungaria în valoare de 22 de miliarde de euro”, în *digi24.ro*, 23 decembrie 2022.

„Viktor Orban, luat la țintă de Friedrich Merz pentru vizita la Moscova: <Merge acolo fără un mandat european>”, în *digi24.ro*, 28 noiembrie 2025.

„What is going on in Illiberal democracy Hungary?”, in *Amnesty International*, 31 mai 2018.

ZIA, Adrian, „Donald Tusk, atac fără precedent la adresa lui Viktor Orban după scandalul înregistrărilor: <Guvernul maghiar a părăsit de mult Uniunea Europeană>”, în *ziare.com*, 31 martie 2026.

Raportul *Democracy Index 2024* - <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2024>

